

Asia: VN/34275/2024

Lausuntopyyntö luonnoksesta oikeusavun palkkioperusteista annetun valtioneuvoston asetuksen 6 §:n muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Esitän palkkioasetuksen tuntiveloitushinnan muuttamista 170 euroon tunnilta. KKO on julkaissut päätöksen 71:2024, missä on perustellusti todettu, että tuntivelotus vuonna 2014 palkkioasetuksella määritettynä 110 euroa tunnilta ei ole enää kohtuullinen, mikä oikeusapulain perusteella on palkkiolta edellytettävä taso. KKO:n päätöksessä on otettu kantaa asiamiehen vuonna 2022 tekemiin toimenpiteisiin. Tuon ajankohdan jälkeen kustannustaso on edelleen noussut maailman mullistusten johdosta entisestään.

Helsingin oikeusaputoimisto velottaa itse maksavalta asiakkaalta 170 euroa tunnilta (0% alv). Oikeusaputoimiston tehtävä ei ole kerätä tuottoa toiminnastaan, vaan kattaa omat kulunsa. Oikeusaputoimiston ei tarvitse vakuuttaa itseään julkisyhteisön taatessa oma toimintansa varallisuudellaan. Yhden juristin asianajotoimistoni vakuutukset vuodessa maksavat 4.000 euroa. Tämän lisäksi tulee Suomen Asianajajaliiton jäsenmaksu 1.250 euroa vuodessa. Liikepaikan vuokra on niin ikään välttämättömyyskulu.

Käyttämieni oikeustulkkien tuntipalkkio on 65-90 euroa (0% alv) ja tuntemani lingvistitulkin (ei oikeustulkin tutkinnon suorittanut, mutta yliopistosta valmistunut kielitieteilijä) tuntihinta Maahanmuuttovirastossa on 100 euroa (0 % alv). Varsinaisia oikeustulkkien palkkataulukkoja ei käytössäni ole, sillä ne ovat kunkin yhtiön ja tilaajan välisiä liikesalaisuuksia. Olen tähän kertonut niiden pätevien tulkkien palkkioperusteita, joita itse käytän. Ottaen huomioon tehtävän vastuu- ja vaatimustason eroavaisuuden tulkin ja asianajajan välillä, katson, että 120 euroa tuntipalkkiona on täysin alimitoitettu asianajaja tehtävän vastuu- ja vaativuus huomioon ottaen.

KKO 71:2024:

15. Arvioon palkkion kohtuullisuudesta vaikuttavat lisäksi olennaisesti oikeuspalvelujen tuottamisen kustannukset, jotka palkkioilla pitää kattaa. Kuten palkkioasetuksen 11 §:stä ilmenee, 110 euron tuntipalkkio kattaa myös asianajotoiminnan yleiskulut. Edelleen palkkiotason historiallinen kehitys esimerkiksi suhteessa kustannus- ja ansiotasoihin voi antaa perusteita sen arviointiin, voidaanko palkkioasetuksen mukaista tuntipalkkiota pitää enää kohtuullisena.

Kustannus- ja ansiotason nousu arviointiperusteena

20. Palkkioasetuksen 6 §:n mukainen 110 euron tuntipalkkio on tullut noudatettavaksi 1.1.2014 lukien, ja hovioikeuden pääkäsittely on pidetty joulukuussa 2022. Asiassa esitetyn selvityksen mukaan elinkustannusten nousu kyseisellä ajanjaksolla on ollut noin 20 prosenttia. Keskimääräinen ansiotaso on tuona aikana noussut suurin piirtein kustannusten nousua vastaavasti. Mikäli tuntipalkkion määrä olisi seurannut kustannus- ja ansiotason kehitystä, se olisi siten hovioikeuskäsittelyn aikana ollut noin 130 euroa. Jos 400 markan tuntipalkkiota olisi korotettu vuodesta 1993 lähtien ansiotason nousua vastaavasti, palkkion määrä olisi asiassa esitetyn selvityksen mukaan ollut noin 155 euroa.

22. Asiassa ei ole esitetty selvitystä siitä, mikä on asianajo- tai lakiasiaintoimiston tuottaman palvelun keskimääräinen kustannus. Sen sijaan asiassa on vedottu oikeusministeriön vuonna 2014 julkaisemaan mietintöön (Täyden korvauksen oikeusapupalveluiden kustannuslaskennan kehittäminen, oikeusministeriön julkaisu 39/2014), jossa on selvitetty oikeusaputoimistojen laskutuksen perusteita asiakkailta, jotka eivät täytä yleisen oikeusavun saamisen taloudellisia edellytyksiä ja joilta sen vuoksi peritään täysi korvaus palveluista. Mietinnön mukaan oikeusaputoimistojen täyden korvauksen asiakkailta perimä arvonlisäveroton tuntipalkkio on toimistosta riippuen vuonna 2013 vaihdellut 130-200 euron välillä. Asiassa esitetyn Valtiontalouden tarkastusviraston julkista oikeusapua koskevassa tuloksellisuustarkastuskertomuksessa 5/2014 esitetyt havainnot ovat olleet samansuuntaisia kuin mietinnössä. Kun liiketaloudellisen maksullisen toiminnan tuntiveloitus on ollut toimistosta riippuen 150-180 euroa, suoritteiden kustannusvastaavuus oikeusaputoimistoissa on kertomuksen mukaan ollut vuosina 2008-2012 parhaimmillaankin vain 82 prosenttia.

23. Lisäksi asiassa on esitetty Suomen Asianajajaliiton Tempo Economics Oy:ltä tilaama selvitys oikeusaputoiminnan kustannusrakenteesta ja palveluiden hinnoittelusta. Vuonna 2017 tehdyssä selvityksessä on arvioitu, että oikeusaputoimistojen tuottamien liiketaloudellisten palveluiden tuntihinnan olisi tullut olla noin 200 euroa, jotta sillä olisi katettu palvelujen tuottamisesta aiheutuneet kustannukset.

Toinen oikeustapaus, missä on annettu asiamiehelle mahdollisuus arvioida työtuntinsa hintaa oikeusapuasetuksen sitä rajoittamatta, on 69:2018.

Ingrid Heickell, AA Hki

Heickell Ingrid
Asianajotoimisto Heickell Oy